

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/zbrodnie-katynskie/141623,Guzik-Katynski-znak-wspolnej-pamieci-o-Tych-ktorzy-zgineli.html>
23.04.2024, 20:19

Guzik Katyński - znak wspólnej pamięci o Tych, którzy zginęli

Guzik Katyński powstał w ramach kampanii społeczno-edukacyjnej „Pamiętam. Katyń 1940” zainicjowanej w kwietniu 2007 roku przez Narodowe Centrum Kultury. Był to okres poprzedzający premierę filmu Andrzeja Wajdy pt. „Katyń”, a także awansowanie przez Prezydenta RP oficerów zamordowanych w Zbrodni Katyńskiej. Instytut Pamięci Narodowej był od początku partnerem tej akcji.

Katyń – symbol zbrodni ludobójstwa popełnionej na około 22 000 Polaków. Byli wśród nich oficerowie wojska polskiego, policjanci, funkcjonariusze Straży Granicznej i Służby Więziennej oraz cywile. Zostali zamordowani przez Sowietów wiosną 1940 roku. Miejsca pochówku oraz prawda o tych wydarzeniach były utrzymywane w tajemnicy do końca trwania komunizmu.

Replika guzika znalezionej w Katyniu jest znakiem pamięci o tych, którzy zginęli.

www.katyn.ipn.gov.pl

www.pamietamkatyn1940.pl

Biuro Edukacji Narodowej IPN przygotowało nową edycję Guzika w związku z przypadającą w 2020 roku 80. rocznicą sowieckiego ludobójstwa. Guzik jest przypinką, która formą i kształtem symbolizuje guziki z polskich płaszczy wojskowych, wydobywanych z miejsc pochówku – w Katyniu pod Smoleńskiem, Miednoje pod Twerem, Bykowni koło Kijowa oraz Piatichatkach na przedmieściu Charkowa.

Blisko 22 tysiące Polaków - wojskowych, policjantów i cywili – zostało zamordowanych w kwietniu i maju 1940 roku przez sowieckie NKWD. Ciały grzebano bezimiennie, w masowych grobach w lasach tak, aby nie zostały nigdy odnalezione. Guziki, wyposażone w

godło II Rzeczypospolitej wydatnie pomogły w identyfikacji ofiar. Zatem atrybut wojskowego płaszcza i munduru – niemy świadek zbrodni, na swój sposób przemówił, stając się materialnym znakiem pamięci.

Warto w tym miejscu zacytować fragment wiersza Zbigniewa Herberta pt. „Guziki”, dedykowanego przez poetę jego krewnemu, kapitanowi Edwardowi Herbertowi, oficerowi Krakowskiej Brygady Kawalerii, zamordowanemu w Katyniu:

„Tylko guziki nieugięte
przetrwwały śmierć świadkowie zbrodni
z głębin wychodzą na powierzchnię
jedyne pomniki na ich grobie, (...)”

Podobnie do poprzednich edycji Guzika, również i ta jest wyposażona w plaketkę – kartonik zawierający na awersie ilustrację – symboliczny las, w którym grzebano ofiary sowieckiego ludobójstwa. Na odwrocie znajduje się tekst edukacyjny oraz adresy portali IPN oraz NCK poświęconych Zbrodni Katyńskiej. Guzik Katyński nie jest przeznaczony do sprzedaży – będzie udostępniany w ramach projektów edukacyjnych Instytutu Pamięi Narodowej.

Nośmy Guzik Katyński przypięty do naszych ubrań – to znak wspólnej pamięci o Tych, którzy zginęli.